

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ฮานอย-ซาปา เวียดนาม
๒๕ ตุลาคม - ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ [ตอนจบ]

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ฮานอย-ซาปา เวียดนาม ๒๕ ตุลาคม - ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ [ตอนจบ]

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ถึง ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหาร
วนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจาก บ้านธัมมะ
เวียดนาม (Vietnam Dhamma Home) โดยคุณ Tam Bach (คุณสุจินต์เวียดนาม) เพื่อไป
สนทนาธรรม ณ เมืองฮานอย ประเทศเวียดนาม รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๑๒ วัน โดย ๕ วันแรก เป็น
การสนทนาธรรมที่จัดขึ้น ณ โรงแรม Army Guest Hotel เมืองฮานอย หลังจากนั้นท่านอาจารย์
และคณะฯ ได้เดินทางต่อไปยังเมือง Sapa เข้าพักที่โรงแรม Victoria Hotel และ Panorama
Hotel อีก ๔ วัน และเดินทางกลับมาสนทนาธรรมต่อที่โรงแรม Army Guest Hotel เมืองฮานอย
อีกครั้ง ในวันที่ ๒๘ ถึง ๓๑ ตุลาคม และเดินทางกลับประเทศไทย ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๕๙

มีข้อความธรรมะประทับใจอยู่เรื่องหนึ่ง สำหรับการเดินทางไปในครั้งนี้ ที่อยากบันทึกไว้และแบ่งปันให้ทุกท่านได้ทราบด้วย เป็นคำสนทนาที่ท่านอาจารย์เมตตากล่าวแก่ข้าพเจ้าหลังจากที่จบการสนทนาธรรมภาคภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติในตอนเย็น ณ โรงแรมวิคตอเรีย ที่ซาปา ท่านอาจารย์กล่าวว่า "ทุกระดับชั้นของปัญญา คือ "ความเข้าใจ" เท่านั้นไม่ต้องห่วงอะไรทั้งสิ้น ปัญญาเขาจะรู้รอบ รู้ละเอียดจนเกลี้ยง...(ท่านทำมือประกอบคำที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าปัญญา เท่านั้น นำไปในกิจทั้งปวงจนหมดจดเกลี้ยงเกลามาจากความไม่รู้) กราบเท้าท่านอาจารย์ครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำภาพที่ได้บันทึกไว้ระหว่างวันที่ ๒๘ ตุลาคม ซึ่งเป็นวันที่คณะของท่านอาจารย์เดินทางกลับจากซาปาเพื่อไปยังฮานอยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสนทนาธรรมต่อ และเดินทางกลับประเทศไทยในวันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ มานำเสนอประกอบกับความการสนทนาธรรมที่พลอากาศตรีหญิงกาญจนา เชื้อทอง และคุณภา จันทรางศุ ได้ร่วมกันถอดความไว้ ดังนี้ครับ

ท่านอาจารย์ :

เหมือนกับที่จะเข้าใจเรื่องมโนกรรม...เพียงคำ ซึ่งอะไรที่สามารถที่จะรู้ได้เดี๋ยวนี ก็คือ เห็น ได้ยิน...เพราะรู้ว่าขณะนี้ยังไม่ใช่ขณะที่ประจักษ์ เพียงแค่ขั้นฟังเท่านั้น ไม่ต้องเร่ง ไม่อย่างนั้นโลภะก็เป็นนายอีก แล้วเมื่อเข้าใจยังไม่พอ ทุกคนก็ยังเป็นสหายของโลภะและอวิชชาตลอดชีวิต...เพราะฉะนั้นจึงต้องศึกษาแต่ละคำด้วยดี ด้วยความเคารพ ต้องเข้าใจในรายละเอียดในคำต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก

ถ้าไม่ค่อย ๆ รู้ขึ้น ก็จะไปกระตุ้นโลภะให้เพิ่มขึ้น ปัญญาจะรู้ นอกเหนือจากที่แต่ละคนที่สะสมมา...นอกจากพระอภิธรรมแล้วยังมีพระสูตรที่สามารถเห็นถึงการสะสมของแต่ละคน ๆ ทำไมเราจึงชอบอะไรต่าง ๆ กัน เพราะสะสมมาต่าง ๆ กัน บางคนทำไมเศร้ามาก บางคนรู้ว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเศร้า แต่ละขณะเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย จนกว่าจะเริ่มตันว่าไม่มีเราในขณะเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น...คิดนึก ไม่มีเราสักขณะเดียว

วิหารวรรณกรรม วันเหมียว (Van mieu) สร้างใน พ.ศ. 1613
 สมัยพระเจ้าฟ้างุ้ม (Ly Thanh Tong) อู่ที่โค่นล้มเจ้า
 ฟ้าอันตั้งกับก๊อญ (Quoc Tu Giam) ไตรมาสของพวก
 ชวนานและเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเวียดนาม
 มีประตูกำแพงใหญ่ได้แก่ (Dai Thanh Mon)
 สัญลักษณ์ของศาสนาฮินดู กับศาสนาพุทธนิกายเถรวาท
 ด้านหลังประตูมีชื่อว่า สระแสงงาม เทียนกวาด (Thien Quang
 Tinh) เวลาเช้าพระอาทิตย์ออกส่องแสงสะท้อนน้ำประตูใหญ่
 ทำให้เกิดภาพเงาที่สวยงาม
 มีอาคารชั้นเดียวอยู่ 5 หลัง มีภาพใบไม้สีฐานแม่พิมพ์จิตรกรรม
 82 แผ่น จากจีน และภาพ ประติมากรรม
 ของผู้ให้สมณูปการคณาบดี 3 ปี
 (www.dhammadownload.com) ๒๕๕๕-๒๕๕๖

Sarah :

ตอนที่พระองค์ตรัสรู้ ท่านก็พิจารณาว่าจะสอนธรรมกับใครได้บ้าง
 เปรียบเทียบเหมือนดอกบัว ๔ เหล่า...แม้บางพวกพระอาทิตย์ส่อง
 ผ่านก็ยังไม่บาน ในสระบัวก็มีดอกบัวมากมาย แต่ก็มีเพียงไม่กี่ดอก
 เท่านั้นที่บาน คนส่วนใหญ่ก็เลยไม่สนใจที่จะฟังธรรม บางพวกก็
 ต้องฟังนานมากกว่าจะเข้าใจ...บางพวกก็ต้องฟังแล้วฟังอีก แม้ไม่
 เข้าใจ แต่ก็อดทนที่จะฟังต่อไป เพราะรู้ว่าคำสอนมีประโยชน์...

ท่านอาจารย์ :

ต้องใช้ความอดทนและกล้าหาญ จนกว่าจะเป็นดอกบัวบาน เข้าใจ
 คำสอนว่าทุกอย่างมาจากความไม่รู้..."จนกว่าดอกบัวจะบาน"

ถาม :

คนที่เข้าใจปรมาตม์แล้วจะทำให้คนที่อยู่ใกล้ ๆ เข้าใจอย่างนี้ได้
 อย่างไร?...และจะสอนมนุษย์ให้ประจักษ์เป็นเทวดาได้อย่างไร?

ท่านอาจารย์ :

จะโอนความเข้าใจไปให้คนอื่นได้อย่างไร? แล้วถ้าเป็นคนที่ไม่ฟัง
 ก่อนที่จะคิดถึงเปรต แล้วเพื่อนล่ะ!! ถ้าเขาไม่ฟังจะทำอย่างไร? แม้
 ตายไปเกิดเป็นเปรตก็อาจจะมียักษ์ยี้ให้เขาฟังได้ ตอนนี้มีใครเห็น
 เปรตบ้าง?...ไม่ ไม่มีสักคน!! คนมากมายที่ไม่ฟังแล้วจะทำอย่างไร?
 ไม่ต้องไปพูดถึงมนุษย์!!

ถาม :

ใครเป็นคนรับวิบาก? ในเมื่อมีแต่จิต เจตสิก แล้วใครเป็นผู้รับผลของกรรม...อ่านจากพระสูตรมีคนไปถามพระพุทธเจ้าว่าธรรมเป็นอนัตตาหรือไม่? พระองค์ไม่พูดว่าเป็นอนัตตา หรือไม่เป็นอนัตตา

Sarah :

เห็นเป็นจิตที่เห็น เป็นผลของกรรมไม่มีใครที่เห็น เป็นจิตแต่ละขณะที่เกิดขึ้นแล้วดับไป

Jon :

พระพุทธเจ้าแสดงสิ่งที่มีจริง และสิ่งที่ควรที่จะเข้าใจ สิ่งที่ไม่จริงไม่ทรงแสดง ทรงแสดงสิ่งที่มีจริงแต่ละขณะเดี๋ยวนี้อันแล้วซ้ำอีก ซึ่งจะต้องเข้าใจตามความเป็นจริง เช่น ธรรมไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นเพียงลักษณะของธรรมทุกลักษณะ ถ้าไปพูดถึงสิ่งอื่นนอกเหนือจากนี้ไม่มีประโยชน์ที่จะมาวิเคราะห์สิ่งที้นอกเหนือจากสภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้นี้ เพราะว่า ในที่สุดก็ไม่ใช่สิ่งที่เราจำเป็นต้องรู้ ทรงแสดงให้เห็นว่ามีสี่ให้เห็น แล้วก็ปรากฏให้เห็น ควรจะฟังสิ่งที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้นี้ให้มากขึ้น

Sarah :

ท่านตรัสรู้ สัพเพธัมมา อนัตตา อันนี้ควรที่จะรู้ในสิ่งที่ทรงแสดงอย่างชัดเจน สภาพธรรมไม่ว่าจะเป็นนามหรือรูป เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่มีความเป็นตัวตน พระพุทธเจ้ามีปัญญาที่จะรู้ปัญญาของทุกคน เมื่อมีคนไปทูลถามด้วยความเห็นผิด ทรงรู้ว่าจะตอบอย่างไรจึงจะ

เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังคนนั้น ตามการสะสมปัญญาของแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน...ส่วนพวกเราไม่จรรู้ว่าจะตอบคำถามเหมือนพระองค์ จึงต้องอธิบาย...

Jon :

ถ้าทรงแสดงว่าเป็นอตฺตา ผู้นั้นก็จะค้าน การที่ทรงแสดงว่าเป็นอนัตตาเมื่อเราศึกษาแล้วก็เข้าใจ ประโยคที่พูดว่าอตฺตาก็ไม่มี

รายละเอียดอะไร ไม่สามารถจะทำให้ใครเข้าใจได้ ไม่เป็นประโยชน์ แต่ถ้าศึกษารวมจะสอดคล้องกันหมดว่าธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา

ท่านอาจารย์ :

ท่านทรงแสดงว่า เห็น ได้ยิน เดียวนี้ เกิดดับ คุณคิดอย่างไร?

ตอบ :

เห็นด้วย

ท่านอาจารย์ :

นั่นคืออนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้!!! (ถึงตอนนี้ ผู้ร่วมสนทนาในห้องแปลงเสียงดังพร้อม ๆ กันว่า สาธุ!!)

ถาม :

สนทนากับพระภิกษุเรื่องปัจจัย คิดว่าไม่จำเป็นต้องศึกษาเรื่องปัจจัย ควรจะศึกษาพิจารณาสิ่งที่ได้ยินมากกว่าเรื่องปัจจัยซึ่งยากเกินไป

Sarah :

การศึกษาเรื่องปัจจัยทำให้เราเห็นว่าไม่มีตัวตน ทำให้เข้าใจว่าธรรมเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย เช่นวันก่อนพูดถึงสมาธิ ก็ไปคิดว่าเราทำสมาธิ แต่เพราะเราศึกษาจึงเข้าใจว่าเป็นเพราะเหตุปัจจัย ไม่มีใครไปทำอะไร เป็นเอกัคคตาเจตสิกซึ่งเกิดกับจิตทุกดวง...เมื่อพูดถึงเจตนาเจตสิกซึ่งเกิดกับจิตทุกดวงเหมือนเอกัคคตาเจตสิกก็เหมือนกัน เจตนาเป็นผลของกรรมก็ได้ เป็นเหตุให้เกิดผลของกรรมก็ได้ เช่นกันกับสมาธิก็เป็นเหตุให้เกิดกุศลหรืออกุศลก็ได้...

เมื่อเราไปที่เงียบ ๆ แล้วมีความสงบกับลมหายใจก็คิดว่าเป็นความสงบเป็นสมาธิ เราก็อชอบ ขณะนั้นเป็นอกุศล ซึ่งจะเป็นเหตุให้อกุศลอื่น ๆ เกิดขึ้นได้อีกต่อ ๆ ไป เพราะไม่ได้เป็นไปใน ทาน ศีล ภาวนา ไม่ได้ช่วยใคร เป็นการติดข้องในสมาธิ เป็นมิฉณาสมาธิ...เราพูดถึงเห็นเดี๋ยวนี้เพื่อให้เข้าใจว่าชีวิตก็คือขณะนี้ ไม่มีใครเห็น ขณะนั้นเป็นสัมมาสมาธิ...เข้าใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ต่างกัน ก็จะช่วยให้เข้าใจได้ว่า ไม่มีใครมีสมาธิด้วยความตั้งใจ แต่เป็นแค่สมาธิที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นต่างกันเพราะมีปัจจัยที่ต่างกัน เพราะฉะนั้น การศึกษาก็จะดับความเห็นผิดว่ามีเรา หรือเป็นตัวตนของเรา

Jon :

จะมีประโยชน์มากถ้าจริงใจกับตัวเองว่ามีความเข้าใจแค่ไหน? เพราะความเข้าใจมีหลายระดับ และควรรู้ว่าเราต้องศึกษาอะไรอีก ในเรื่องของปัจจัย จึงจะมีประโยชน์ในการอบรมเจริญปัญญาจาก ชั้นปริยัติไปสู่การปฏิบัติ...บางคนคิดว่าถ้าศึกษาปฏิจลสมุปปาทจะ เกิดสมาธิ สมาธิจะเจริญ ปัญญาจะเจริญขึ้น อันนั้นก็แสดงว่ายังไม่ เข้าใจ อะไรเป็นอารมณ์เบื้องต้นที่ควรจะศึกษา ถ้าไม่เข้าใจ "เห็น" และ "สิ่งที่ปรากฏให้เห็น" ซึ่งปรากฏตลอดเวลาในขณะนี้ แล้วไป ศึกษาเรื่องปฏิจลสมุปปาทก็ไม่ได้ช่วยอะไร

Nina :

เมื่อเข้าใจว่าสภาพธรรมเกิดเพราะเหตุปัจจัย ก็จะทำให้มีศรัทธา มากขึ้น

ถาม :

สภาพธรรมที่ปรากฏ มีความจำสภาพธรรมอย่างไร?

Sarah :

สัญญาเจตสิกเกิดกับจิตทุกดวง ทำหน้าที่จำ จำทุกอย่าง ขณะเห็น สัญญาเกิดขึ้นแล้วก็จำกำหนดจำได้หมายรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นเห็นซึ่งเป็นผลของกรรม สัญญาก็เป็นผลของกรรม ทำให้เข้าใจได้ว่าสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นอะไร สัญญาก็เกิดจำได้ ขณะที่กุศล อกุศลเกิด สัญญาก็เป็นกุศล อกุศลตามสัญญาที่จำ ขณะที่ติดข้องสัญญาก็จำ อารมณ์ที่ชอบ เพราะว่ามีสัญญาจึงทำให้คิดถึงสิ่งที่เคยเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น...ไม่เช่นนั้นเราก็ไม่มีสิ่งที่จำได้ แม้ขณะนี้ กำลังฟัง เราก็คิดถึงสิ่งที่ได้ยิน สัญญาก็จำถึงคำที่ได้ยินได้ฟัง เมื่อเวลาผ่านไปอาจคิดถึงสิ่งที่ได้ยิน สามารถอธิบายให้ผู้อื่นฟังได้ เพราะสัญญาจำ ไม่มีใครสามารถทำให้ความจำเกิดขึ้นได้...

ถาม :

เมื่อเห็นอาจารย์แล้ว ถ้าหลับตาก็ไม่เห็นอาจารย์อีก แต่จำได้ว่า อาจารย์แต่งตัวอย่างไร อยากจะเข้าใจสภาพธรรมขณะที่เห็น

Jon :

สัญญาไม่ได้ทำกิจเห็น สัญญาทำกิจจำ เป็นเจตสิกอีกอย่างหนึ่งที่จำได้ว่าอะไรเป็นอะไรที่รู้โดยจิต เหมือนกับจิตบันทึกไว้ว่าอันนี้นั้นเป็นอะไร แต่ไม่ใช่สัญญา การระลึกรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงไม่ใช่สัญญา แต่เป็นสติและปัญญาระลึกรู้...พูดถึงดูท่านอาจารย์แล้วหลับตา แล้วนึกได้ว่าเห็นอะไร จริง ๆ "เห็น" เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็น "ตอนเป็นคนไม่ใช่ขณะเห็น" แต่เป็น "คิดว่าเป็นคน" เป็นการคิดถึงสิ่งที่เห็น

การเข้าใจคำสอน เข้าใจพระธรรมก็คือการระลึกรู้ ไม่ใช่การจำ จิตเห็นเป็นอย่างหนึ่ง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นอย่างหนึ่ง เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ขณะที่เห็นว่าเป็น คน สัตว์ สิ่งของ นั้นเป็น "ความคิด"

การฟังธรรม เมื่อพูดถึงอะไรต้องเข้าใจในภาษาที่เขาพูดด้วย ถึงแม้จะปรากฏว่าเราได้ยินคำ แต่ถ้าไม่เข้าใจในคำก็ไม่รู้เรื่อง สัญญาจำคำที่เคยได้ยิน จึงเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน...ขณะที่จำเสียงต่าง ๆ กับขณะที่เข้าใจความหมายจะเห็นว่า ความจำเป็นสิ่งสำคัญทำให้เข้าใจสิ่งที่ได้ยิน แต่ถ้าเข้าใจเสียงตามความเป็นจริงอันนั้นเป็นปัญญา...

ท่านอาจารย์ :

ควรคิดถึงสัญญาที่เกิดขึ้นกับจิตทุกขณะ ขณะที่เห็น สัญญากำหนดรู้
 สิ่งที่เราเห็น ซึ่งเป็นเหตุให้ขณะต่อไป สัญญาจำในสิ่งที่เห็นเร็วมาก
 หลังเห็นเป็นไปไม่ได้ที่สัญญาจะไปจำสิ่งอื่น เป็นไปไม่ได้เลยเพราะ
 เร็วมาก สัญญาขณะที่เห็นเป็นปัจจัยให้คิดถึงสัญญาขณะต่อไป ได้
 ยินก็เหมือนกัน เห็นแล้วคิดถึงสิ่งที่เห็น สัญญาก็เกิดต่อทันที หลัง
 เห็นสัญญาไม่ได้จำเรื่องที่คิด ยังไม่ได้คิดอะไร กำลังจำในสิ่งที่เห็น
 ยังไม่ได้จำเรื่องอื่น

Sarah :

ส่วนใหญ่แล้วเป็นอกุศลสัญญา เป็นอกุศลจิตหลังจากเห็น ได้ยิน... คิด... ค่อย ๆ เกิดขึ้นจนกว่าจะประจักษ์แจ้งตามความเป็นจริง ถ้าไม่มีสัญญาจำสิ่งที่ได้ยิน สัญญาก็ไม่สามารถจะเข้าใจอะไรได้เลย พิจารณาเกี่ยวกับสัญญาก็จะเข้าใจว่าไม่มีใครทำสัญญา ไม่มีใครรู้ว่าจิตคิดอะไร ได้ยิน สภาพธรรมต่าง ๆ กัน ตามสัญญาที่ต่าง ๆ กันด้วย สัญญาที่เป็นกุศลก็เจริญขึ้นพร้อมกับปัญญา

Jon :

สำคัญที่จะรู้ว่าสัญญามีบทบาทสำคัญมาก ผู้ศึกษาต้องสนทนากัน สัญญาอย่างเดียวไม่สามารถปรากฏให้รู้ได้ว่าเป็นอะไร...ต้องเกิดกับ จิตเห็น เห็นเป็นคน เป็นโต๊ะ ก็ไม่ใช่สัญญาอย่างเดียว แต่เป็น เพราะคิดด้วย...สัญญาเกิดกับจิตทุกดวง เช่นเดียวกับเจตสิกอื่น ๆ อีก ๗ ดวง แต่เจตสิกเหล่านี้ก็ไม่ได้ปรากฏกับเรา เพราะฉะนั้น สำคัญที่จะพูดถึงสภาพธรรมที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน เพราะ สภาพธรรมจะทำให้เราเข้าใจธรรมตามความเป็นจริง

ถาม :

ขอถามเรื่องขั้น ๕ "คิด" เป็นขั้นอะไร?

Sarah :

รูปทั้งหมดเป็นรูปขั้น สัญญาสำคัญมากจึงเป็นสัญญาขั้น เวทนา ทั้งหมดเป็นเวทนาขั้น เจตสิกที่เหลือทั้งหมดเว้นสัญญากับเวทนา เป็นสังขารขั้น และจิตทุกอย่างเป็นวิญญาณขั้น สภาพธรรมที่เกิดขึ้นแล้วดับไปทันที ทรงไว้ซึ่งความว่างเปล่าเป็นขั้นทั้งหมด... เพราะฉะนั้น "คิด" เป็นเจตสิกจึงเป็นสังขารขั้น

ท่านอาจารย์ :

ขณะนี้มันมีชั้นใหม่? เพื่อที่จะได้เข้าใจว่าชั้นคืออะไร? สิ่งที่มีจริงคือ
ชั้น เพราะว่ามันเกิดแล้วดับไป เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยคือชั้น
กำหนดแบ่งออกไปเป็น ๕ อย่าง ขณะนี้เห็น เข้าใจเห็นเป็นชั้น
ไหม? "เห็น" เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็น แล้วมันอยู่ตรงไหน? ถ้าไม่
คิดถึงคำเลย มีสิ่งที่เห็น มีสิ่งที่ถูกเห็น ได้ยิน คิด สิ่งที่เกิดเพราะมี
เหตุปัจจัย เกิดขึ้นแล้วดับไปจึงเป็นชั้น...

...เมื่อพูดถึงปรมัตถ์ จิต เจตสิก จิตต้องรู้อารมณ์จึงเป็นชั้น เจตสิก
เป็นชั้น ใครรู้บ้างว่าชั้นไม่เที่ยง? "เห็น" เดียวนี้ เหมือนไม่เกิดดับ
แต่ไม่มีอะไรเที่ยง ทำไมพระองค์ทรงแยกชั้นออกเป็น ๕ ประเภท
...มีรูปมากมายที่เกิดดับ สิ่งที่ไม่รู้อะไรเลยเป็นรูปชั้น ทรงแยก
เพราะมีอุปทานในชั้น เช่นมีการติดข้องในรูป ซึ่งแต่ละรูปเป็น
อารมณ์ของการติดข้อง เพราะไม่เข้าใจการเกิดขึ้นและดับไปของ

รูปแต่ละรูป เมื่อพิจารณาถึงความไม่เที่ยงของสภาพธรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นแล้วดับไป แต่ยังคงติดข้องในสิ่งที่ดับไปแล้วไม่กลับมาอีกเลย เพราะความไม่รู้จึงติดข้องในสิ่งที่ไม่มี ถ้าไม่เข้าใจก็ไม่สามารถดับความเป็นตัวตนได้ คงมีแต่ความคิด หรือความจำที่กำลังคิดเหมือนกับสัญญาความจำการติดข้องในสิ่งที่ดับไปแล้ว...มีอะไรในห้องนี้? มีแต่สภาพธรรมที่เกิดขึ้นแล้วดับไป!!...

ถ้าอบรมเจริญปัญญาอย่างถูกต้อง ก็สามารถละความติดข้องว่าเป็นคนใดคนหนึ่ง ควรพิจารณาเดี๋ยวนี้ จนมีความมั่นคงว่าไม่มีใคร ไม่มีสิ่งใด มิฉะนั้นแล้วจะไม่มีปัจจัยที่จะทำให้เข้าใจถูก ที่ใช้คำว่าอบรมภาวนา คือ เข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏในขณะนี้ ซึ่งก็ต้องมาจากความเข้าใจที่ฟังแล้วฟังอีก ตอนนี้เพียงพอที่จะประจักษ์ความเข้าใจหรือยัง? นอกจากคนที่จริงใจกับคำสอน จึงสามารถเข้าใจได้ มีสัญญาใหม่ตอนนี้? ทั้งในอดีต และในขณะนี้

ตอบ :

มีสัญญาทั้งอดีตและปัจจุบัน

Sarah:

สัญญาไม่มีอดีต มีแต่สัญญาที่กำลังปรากฏในขณะนี้ อนาคตก็ยังไม่ มี ไม่มีขณะอื่นนอกจากขณะนี้...ก็เหมือนกัน ไม่มีสัญญาในขณะอื่น มีแต่สัญญาในขณะนี้ คิดก็เป็นคิดในขณะนี้...

ถาม :

หมายถึงคิดถึงเรื่องในอดีต ไม่ใช่สัญญาหรือ?

Sarah :

คิดถึงเดี๋ยวนี้อีกเป็นสภาพธรรมที่คิด การที่คิดถึงเรื่องเมื่อก่อนนี้ เรื่องที่คิดไม่มี แต่ความคิดมีจริง เราอยู่ในโลกของบัญญัติมาตลอดจึงไม่เข้าใจสภาพธรรมที่กำลังปรากฏในขณะนี้

ถาม :

พูดถึงขั้นจำแนกเป็น ๕ อย่าง ขั้นทำกิจอะไร?

Jon :

ขั้นไม่ได้ทำกิจ แต่เป็นการแยกสภาพธรรมออกเป็น ๕ อย่าง เมื่อพูดถึงสภาพธรรมที่กำลังปรากฏต่าง ๆ กันเดี๋ยวนี้อีก ก็คือพูดถึงขั้นเดี๋ยวนี้อีก ขั้น ก็คือสภาพธรรม

Sarah :

คิดว่าสามารถที่จะทำอะไรได้ "คิดผิด" เพราะไม่มีใครทำอะไรได้ สภาพธรรมเกิดขึ้นแล้วดับไป "ตัวเรา" ไม่ใช่ขั้น เป็นบัญญัติ ไม่ใช่

สภาพธรรมที่มีจริง "คิด" และพิจารณาว่าสภาพธรรมเกิดขึ้นแล้ว
ดับไป ไม่มีใครสามารถทำอะไรได้เลย..."ความเข้าใจ" จะเกิดจาก
การฟังสภาพธรรมตามความเป็นจริง ไม่ใช่จะพยายามไปทำอะไร
อันนี้เป็นความติดข้อง เป็นอุปสรรคในการอบรมเจริญปัญญา

ท่านอาจารย์ :

ตอนนี้มีสัญญาไหม?

ตอบ :

มี

ท่านอาจารย์ :

ติดข้องกับสัญญาเดี๋ยวนี้ไหม?...เมื่อมีความเข้าใจก็จะติดข้องใน
สัญญาน้อยลง ถ้าไม่เข้าใจเรื่องสัญญา แล้วจะละคลายเรื่องสัญญา

ได้ไหม? ทำไมจึงจะรู้? เมื่อฟังเข้าใจ จะค่อย ๆ รู้ขึ้นทีละเล็กทีละน้อย คำสอนจะนำไปสู่การรู้สภาพธรรมได้ ทรงแสดงให้เห็นเข้าใจ ขณะเห็น ได้ยิน...ฯ มีสัญญาแล้ว ขณะคิดก็มีสัญญา คำสอนให้ละคลายสัญญา ไม่ใช่ไปติดข้องในสัญญา

ถาม :

ลองฟังอาจารย์มา ๒-๓ วัน สงสัยว่าศึกษาพระธรรมแล้วจะได้ประโยชน์อะไร? จะช่วยแก้ปัญหาอะไรได้บ้าง?

ท่านอาจารย์ :

ก่อนฟังธรรมเหมือนกับว่าเราอยู่กับคนอื่น ๆ แต่จริง ๆ แล้วเราอยู่คนเดียว ขณะที่เห็น ใครเห็น? เพียง "เห็น" เกิดขึ้น ไม่มีคนอื่น!! ไม่มีคนอื่นเห็นกับเรา มีเหตุปัจจัยให้เห็น...เวลาคิด คิดคนเดียวหรือเปล่าตอนนี้ (ตอบ-ใช่ค่ะ) ...ในแต่ละวันคิดคนเดียว คิดถึงคนนั้นคนนี้เป็นอย่างไร? แค่คิด เป็นคนใหม่? หรือว่าเป็น "คิด" อย่างเดียว คิดก็คิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ตลอดเวลา...

...ค่อย ๆ พิสูจน์ความจริงแต่ละขณะที่พูดถึง แต่ละขณะสามารถเข้าใจได้ อันนี้ก็สามารถละคลายอุปสรรคในชีวิตประจำวัน เรา

เรียนที่จะรู้ ยิ่งอยู่ง่ายขึ้น ก็ยังมีความเข้าใจขึ้น โดยไม่ต้องไปพยายามทำอะไร อยู่อย่างปกติธรรมดาอย่างนี้ แต่เข้าใจเพิ่มขึ้น เป็นไปอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น เป็นปกติ มีความสุขจากความเข้าใจความจริง ต่างจากสุขที่มีความติดข้อง...และนี่เป็นเหตุให้เข้าใจว่า ถึงจะศึกษาก็ยังไม่พอ ต้องศึกษาให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น!!!!

- ถาม : ปัญหาคืออะไร? ไม่ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่...ซึ่งก็ต้องแก้ปัญหามีปัญหาไหมตอนนี้?
- ท่านอาจารย์ : ไม่มี
- ตอบ : จริงหรือ? ปัญหามาจากไหน? ปัญหามาได้อย่างไร?
- ท่านอาจารย์ : ปัญหามาจากการคิดเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือกังวลเกี่ยวกับอนาคต
- ท่านอาจารย์ : ปัญหาก็คือ อกุศลที่คิด
- Jon : พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ปัญหาจริง ๆ ในชีวิต ยังไม่ปรากฏกับเรา ปัญหาจริง ๆ คือ ทุกสิ่งไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ขณะที่เราคิดว่าทุกสิ่งเที่ยง เป็นตัวตน เป็นสุข...เหมือนเห็นเด็กชอบเล่นของเล่น ของที่เด็กร้องไห้อยากได้ สำหรับเราแล้วไม่มีค่าอะไรเลย เหมือนกับเราไม่สามารถจะเห็นอย่างนั้นได้...เราไม่รู้ว่สิ่งที่เรากังวลนั้นคืออะไร?

Nina :

พระพุทธองค์กล่าวว่าเมื่อมีชีวิตก็ต้องมีปัญหาทั้งนั้น และเราควรจะกังวลไหมในสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือจะอบรมเจริญปัญญาเพื่อที่ในอนาคตจะดับปัญหาได้ ธรรมไม่ใช่ยาที่จะมารักษาโรคของชีวิต ที่มีปัญหาในชีวิตเพราะเราคิดถึงตัวเอง เพราะเราติดข้องในตัวเอง แต่ความเข้าใจว่าปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่สามารถบังคับบัญชาได้...เช่น เมื่อฟังท่านอาจารย์ก็เข้าใจมากขึ้น เริ่มต้นฟัง ฟังซ้ำ ๆ มีประโยชน์มาก ปัญญาเจริญขึ้น ทีละเล็กทีละน้อย ไม่สามารถจะคาดหวังว่าฟังแล้วจะเข้าใจ ถ้าหวังก็เป็นความติดข้องกับตัวเอง โลภะตามติดตลอด...ความเข้าใจก็เป็นไปตามลำดับขั้น

...ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ เมืองฮานอย ประเทศเวียดนาม...

ดินแดนแห่งความรู้เรื่องของพระธรรมที่กำลังทอแสงแรงกล้าเพิ่มขึ้น

ณ ขอบฟ้าแห่งมหาสมุทรแปซิฟิกอันไกลโพ้น

จากความเมตตาอันยิ่งของ

ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ผู้เสียสละและทุ่มเทเวลาให้กับศาสนาจนหมดใจ

กราบเท้าบูชาคุณท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

